

3. Wydział Mechaniczny. La Faculté de Mécanique.

Ułożył prof. S. Garlicki.

Wydział Mechaniczny rozpoczął swoją działalność od początku istnienia Politechniki polskiej, równocześnie z innymi Wydziałami po uzyskaniu od władz okupacyjnych zgody na otwarcie Politechniki w jesieni 1915 r.

W początkowym okresie istnienia aż do połowy czerwca 1921 r. Wydział Mechaniczny połączony był z Wydziałem Elektrycznym pod wspólną nazwą „Wydział Budowy Maszyn i Elektrotechniki“. Rok akademicki 1915/16 był poświęcony głównie realizowaniu programu opracowanego przez Sekcję Politechniczną. Wykłady pierwszego roku prawie bez wyjątku były wspólne dla Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki oraz Wydziałów obu Inżynierji, to też życie wszystkich tych Wydziałów płynęło wspólnym korytem. Odrębnych posiedzeń Wydziału nie było, wspólne posiedzenia oraz sprawy organizacyjne omawiane były na posiedzeniach łącznych wykładowców na tych czterech Wydziałach.

† STANISŁAW PATSCHKE
Dziekan w r. 1915/16. Doyen en 1915/16.

Studja w pierwszym roku istnienia Politechniki prowadzone były według programu, opracowanego przez Sekcję Politechniczną. Program ten odznaczał się szerokim uwzględnieniem prac laboratoryjnych i oddaniem tym pracom w pewnych wypadkach przeważać ponad pracami graficznymi, oprócz tego program ten odznaczał się bardzo szerokim uwzględnieniem przedmiotów teoretycznych oraz maszynoznawstwa i technologii; jednak racjonalny system studjów stosowany w pierwszym roku istnienia Politechniki sprawił, że szeroki ten program został wykonany w pierwszym roku

studjów w sposób zupełnie zadawalniający. System studjów polegał na obowiązku wykonania przez studentów wszystkich prac przewidzianych w programie pierwszego roku oraz zdania wszystkich egzaminów. Celowość tego systemu ujawniła się w stanowisku młodzieży, która była z tego postawienia sprawy najzupełniej zadowolona i przekonana w jego celowości. Dowodem racjonalności tego systemu był fakt, że 76 proc. studentów Wydziału przeszło na II rok studjów po odrobieniu wszystkich prac programowych i zdaniu wszystkich egzaminów, obowiązujących na pierwszym roku. Pomimo widocznych zalet tego systemu, został on już w drugim roku studjów, pod wpływem różnych czynników, zaniechany i zamieniony na system przedmiotowy wbrew opinii większości ówczesnego Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki, który wypowiedział się za zachowaniem obowiązkowości studjów. Równocześnie z wprowadzeniem systemu przedmiotowego zostały wprowadzone różne formalności, jak indeksy, podpisywane przez wykładowców przed rozpoczęciem i po zakończeniu wykładów, różne wzory świadectw i t. d., które następnie podczas dalszego rozwoju Wydziału musiały być zmienione lub zniesione.

W pierwszym roku istnienia Politechniki dziekanem Wydziału był ś. p. prof. Stanisław Patschke, zaś na r. ak. 1916/17 obranym został prof. Czesław Witoszyński, który urząd ten sprawował przez 4 lata do końca roku ak. 1919/20.

W roku 1916/17 postępowała dalsza realizacja programu, szczególnie pod względem kompletowania personelu wykładowczego oraz więcej szczegółowego opracowania prac praktycznych i laboratoryjnych. Oprócz tego zostały opracowane szczegółowe przepisy egzaminacyjne na podstawie utrzymania przyjętej w pierwszym roku obowiązkowości studjów. Równocześnie została zwrócona uwaga na zbyt dużą szerokość pierwotnie opracowanego przez Sekcję Politechniczną programu studjów i wynikające stąd przeciążenie studentów. W końcu roku akademickiego została wybrana specjalna Komisja, mająca za zadanie zredukowanie programu. Wyniki prac Komisji zostały zaakceptowane przez Radę Wydziałową na pierwszym posiedzeniu powakacyjnym we wrześniu 1917 roku. Studja w r. ak. 1916/17 trwały tylko w ciągu semestru zimowego, zaś podczas semestru letniego uległy przerwie z powodów politycznych.

Z powodu przerwy powyższej semestry w r. ak. 1917/18 musiały być uruchomione w sposób wyjątkowy, mianowicie w półroczu jesiennym czynne były semestry 1, 2 i 4, zaś w półroczu letnim — 2, 3 i 5. System obowiązkowości studjów nie dał się nadal utrzy-

mać, gdyż zostały ogłoszone opracowane przez Departament Nauki i Szkół Wyższych ogólne przepisy egzaminacyjne, sprzeczne z opinią Rady Wydziału, a wprowadzające system przedmiotowy oraz całkowitą wolność studjów. Doraźnym rezultatem wprowadzonego systemu był fakt, że w lutym 1918 roku, jako w pierwszym terminie I-go egzaminu dyplomowego zdało go 2 studentów, zaś w drugim terminie — w czerwcu 1918 r. — 15. W drugim półroczu 1917/18 postępowały nadal prace nad ułatwieniem i udoskonaleniem programu, które to prace znalazły swój wyraz w zatwierdzeniu nowego zredukowanego programu w czerwcu 1918 r.

Rok akad. 1918/19 był rokiem przerwy w studjach, gdyż studenci na jesieni roku 1918 wstąpili gremjalnie do wojska. Praca Wydziału polegała na opracowywaniu projektu przepisów II-go egzaminu dyplomowego na tle istniejącego systemu przedmiotowego, na ugrupowaniu przedmiotów w przewidywaniu utworzenia w bliskiej przyszłości stałych katedr i docentur. Na podstawie materiałów, opracowanych przez Wydział, została na wiosnę roku 1919 przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powołana specjalnie w tym celu „Komisja Stabilizacyjna“, która przyznała Wydziałowi Budowy Maszyn i Elektrotechniki 13 katedr zwyczajnych i 4 nadzwyczajne. W tymże roku powstała myśl zaprowadzenia specjalnych studjów pod postacią urządzenia oddzielnych sekcji, przytem najpierw omawiany był projekt utworzenia sekcji technologicznej. Ponieważ system przedmiotowy powodował nieład w studjach i bardzo długie przebywanie studentów na poszczególnych semestrach, podniesiona więc została konieczność ograniczenia wstępu do Politechniki, aby uniknąć nadmiernych zatężeń na pierwszych latach studjów.

CZESŁAW WITOSZYŃSKI
Dziekan w latach 1916 — 1920.
Doyen en 1916 — 1920.

W r. ak. 1919/20 została obsadzona Katedra zwyczajna Technologii metali przez powołanie prof. Witolda Broniewskiego ze Lwowa w charakterze profesora zwyczajnego, oraz Katedra zwyczajna Elektrotechniki teoretycznej przez powołanie prof. Leona Staniewicza z Petersburga w charakterze profesora zwyczajnego. Oprócz tego w celu zebrania materiałów w sprawie kształcenia technologów został zwołany Zjazd pod protektorem M^śwa Przemysłu i Handlu z udziałem przedstawicieli przemysłu i nauki. Na

LEON STANIEWICZ

Dziekan w r. 1920/21. Doyen en 1920/21.

podstawie wyników Zjazdu okazało się niemożliwym kształcenie technologów wyłącznie siłami Politechniki bez udziału przemysłu. W r. ak. 1919/20 Wydział wypuścił poraz pierwszy 7 inżynierów mechanicznych. Na r. ak. 1920/21 obrany został dziekanem prof. Leon Staniewicz.

W r. ak. 1920/21 postępowala dalsza organizacja Wydziału, szczególnie w kierunku obsadzenia wakuujących katedr. Obsadzone zostały mianowicie następujące katedry: na Katedrę Budownictwa przemysłowego powołany został inż. Mieczysław Bronikowski w charakterze profesora zwyczajnego (ad personam), na Katedrę Geometrii wykreślnej inż. Stanisław Garlicki w charakterze profesora nadzwyczajnego, na Katedrę Matematyki inż. Julian Rudnicki w charakterze profesora nad-

zwyczajnego. Oprócz tego oddzielono wykład silników wodnych i pomp od Katedry Hydrauliki, tworząc oddzielną katedrę dla tego przedmiotu. Uchwalono wprowadzić wykłady lotnicze, mianowicie aerodynamikę, mechanikę lotu i budowę płatowców oraz silniki lotnicze, przyczem postanowiono utworzyć do wykładu hydrauliki i aerodynamiki oddzielną katedrę. Wykład silników lotniczych został przyłączony do Katedry Silników spalinowych z równoczesnym odłączeniem od tej Katedry wykładów en-

cyklopedycznych dla elektrotechników. W związku z ostatecznem opracowaniem programu studjów na semestrach wyższych Wydziału Elektrotechnicznego nasunęła się konieczność usunięcia przeciążenia istniejącego na tym Wydziale, co też zostało uskutecznione łącznie z pewnem odciążeniem wyższych semestrów Wydziału Mechanicznego. Aby usunąć dolegliwości, wynikające ze złego przygotowania maturzystów z matematyki i geometrii elementarnej, wprowadzono repetycje z tych przedmiotów na I semestrze Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki. Dotychczasowe doświadczenie wykazało niedostateczne przygotowanie praktyczne, co utrudniało wykłady przedmiotów konstrukcyjnych oraz związane z nimi ćwiczenia, szczególnie dawało się to we znaki w dziedzinie technologii. Aby te braki usunąć postanowiono nadal wymagać od wszystkich studentów Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki 4 miesięcznej praktyki fabrycznej w charakterze robotnika w okresie studjów.

W połowie semestru letniego dokonany został rozdział Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki na dwa Wydziały: Mechaniczny i Elektrotechniczny. Przytem dotychczasowy dziekan prof. L. Staniewicz został nadal dziekanem Wydziału Elektrotechnicznego, zaś dziekanem

Wydziału Mechanicznego obrany został prof. Karol Taylor, który urząd ten sprawował w ciągu roku ak. 1921/22 oraz 1922/23.

W roku ak. 1921/22 uskutecznione zostały następujące powołania: na Katedrę Lokomotyw, która poprzednio figurowała pod nazwą Katedry Maszyn i urządzeń kotłowych, powołano inż. Antoniego Xieżopolskiego w charakterze profesora zwyczajnego; na Katedrę Części maszyn powołany został inż. Michał Broszko w charakterze profesora nadzwyczajnego; na nowoutworzoną

KAROL TAYLOR

Dziekan w latach 1921 — 1923.
Doyen en 1921 — 1923.

Katedrę Silników wodnych i Pomp — prof. Stanisław Zwierzchowski z Uniwersytetu Stanowego Michigan w Ameryce, w charakterze profesora zwyczajnego; na Katedrę Organizacji pracy i przedsiębiorstw przemysłowych, która poprzednio nazywała się Katedrą Urządzeń zdrowotnych domowych i fabrycznych—inż. Karol Adamiecki. Oprócz tego obsadzono szereg docentur z technologii obieralnych. Ustalono ostatecznie podział studjów na grupy, mia-

HENRYK MIERZEJEWSKI

Dziekan w r. 1923/24. Doyen en 1923/24.

nowicie opracowano w szczegółach programy grup: ogólnokonstrukcyjnej, której podstawę stanowią konstrukcje silników: parowych, spalinowych stałych i wodnych, grupy komunikacyjno-konstrukcyjnej, której podstawę stanowią konstrukcje maszyn tłokowych, a w pierwszej mierze lokomotyw oraz samochodów, grupy lotniczej, gdzie podstawą studjów jest aerodynamika oraz konstrukcje silników lotniczych i wreszcie grupy technologicznej. Oprócz tego na grupie ogólnokonstrukcyjnej wprowadzono, po porozumieniu z Departamentem Marynarki Wojennej, obieralne wykłady maszynowych urządzeń okrętowych i budowy okrętów, które mają zastępować obieralne wykłady technologii. W tym okresie zostało zapoczątkowane, przeznaczone dla grupy lotniczej, małe laboratorium aerodynamiczne, na co środki zostały dostarczone przez lotnic-

two wojskowe. Zostały opracowane i ustalone ostatecznie przepisy dla studentów, ograniczające ilość lat studjów na Wydziale Mechanicznym i określające obowiązkową kolejność zdawania egzaminów w specjalnie wyznaczonych terminach oraz odrabiania ćwiczeń. Przepisy te stanowią wyraz usiłowań Wydziału zaprowadzenia porządku w studjach, który to porządek niezmiernie uszczuplony został przez narzucony w swoim czasie Wydziałowi system całkowitej wolności studjów. W związku z wpro-

wadzeniem w życie tych przepisów została dokonana jeszcze raz reforma programu w celu umożliwienia studentom wykonania programu Wydziału w czasie przepisany. Ujawniła się też konieczność wprowadzenia w życie omawianego już poprzednio ograniczenia liczby studentów, przyjmowanych na Wydział, gdyż zatory, spowodowane nieuporządkowanym dotychczas systemem studiów, stały się bardzo wielkie i uniemożliwiły prawidłowe prowadzenie ćwiczeń w laboratoriach. Postanowiono więc ograniczyć liczbę studentów przyjmowanych na Wydział do 200. Jako środek wyboru z pośród zgłaszających się kandydatów postanowiono wprowadzić po nownie, stosowany w pierwszym roku istnienia Politechniki, egzamin wstępny z matematyki elementarnej i fizyki w zakresie szkoły średniej. Egzamin ten, w myśl tej uchwały, odbył się na początku r. ak. 1922/23. Dla łatwiejszego zastosowania się do uchwały Wydziału, wymagającej 4-miesięcznej praktyki fabrycznej, zostały przez Dziekana na wszelkie starania o uzyskanie takich praktyk we Francji; starania te uwieńczone zostały pomyślnym wynikiem i z praktyk francuskich skorzystało w pierwszym roku 35 studentów.

STANISŁAW GARLICKI

W roku ak. 1922/23 postępowywały dalsze prace w kierunku organizacji powstających sekcji, mianowicie obsadzenie nieuruchomionych dotąd docentur specjalnych, jak meteorologia lotnicza, chemia techniczna i inne, oraz oprócz tego wyjednano został etat na nową katedrę nadzwyczajną mechaniki lotu i budowy płatowców, która tymczasem w braku odpowiednich kandydatów obsadzona jest przez docenta. W dalszym ciągu Rada Wydziału dążyła drogą wydawania poszczególnych przepisów do uporządkowania i powiększenia wydajności studiów na Wydziale. Czas obo-

Dziekan od r. 1924. Doyen depuis 1924.

wiązkowej praktyki fabrycznej został podniesiony do 6 miesięcy.

Na rok ak. 1923/24 określona została liczba studentów do przyjęcia na Wydział na 170. Dziekanem na rok ak. 1923/24 obrażono prof. Henryka Mierzejewskiego.

W roku ak. 1923/24 zaszła zmiana na Katedrze Matematyki, ustąpił prof. J. Rudnicki, przenosząc się do Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, na jego miejsce powołany został prof. Witold Pogorzelski w charakterze profesora nadzwyczajnego. W związku z dążeniem zmniejszenia obciążenia na niższych semestrach, została zniesiona statyka wykreślna, jako oddzielny wykład z przyłączeniem tego przedmiotu do wykładu statyki teoretycznej, zniesione też zostały oddzielne ćwiczenia z tego przedmiotu. W roku omawianym, jak i w latach poprzednich, delegowani byli różni członkowie Rady Wydziału w charakterze rzeczoznawców i członków komisji na wezwanie władz rządowych. Na rok ak. 1924/25 określona została liczba studentów do przyjęcia na Wydział na 140. Dziekanem Wydziału na rok ak. 1924/25 wybrany został prof. Stanisław Garlicki.

Prace Rady Wydziałowej w roku ak. 1924/25 dotyczyły dwóch spraw zasadniczych: 1. zaprowadzenia takiego regulaminu studjów, któryby zmusił studenta do regularnej pracy i szybkiego ukończenia studjów; i 2. zmiany programu w celu usunięcia dotychczasowego przeciążenia studentów. Obydwie sprawy są oczywiście ściśle ze sobą związane. Nowy regulamin studjów będzie obowiązywał w nadchodzącym roku ak. 1925/26 tylko studentów I-go roku; w następnym roku akademickim wprowadzony będzie dla II-go roku studjów; studentom zaś wyższych semestrów ma być pozostawiona większa swoboda w sposobie pracy i wyborze terminów egzaminacyjnych. Nowy regulamin przewiduje obowiązkowe składanie egzaminów natychmiast po ukończeniu wykładów każdego przedmiotu; — student, który przed rozpoczęciem następnego roku akademickiego nie złoży wszystkich egzaminów z poprzedniego roku, nie otrzymuje przejścia na rok następny i winien powtórzyć wszystkie ćwiczenia, repetycje, a następnie i egzaminy I-go roku. Dla ścisłej kontroli studentów I-go roku wprowadzone będą perjodyczne i dość częste repetycje z każdego przedmiotu; — w razie opuszczenia się w pracy, pomimo napomnień dziekana, student może być usunięty z Wydziału nawet przed końcem roku akademickiego. Wprowadzenie tak ścisłych rygorów wymagało dokładnej rewizji dotychczasowego programu Wydziału

w celu uniknięcia przeciążenia studentów w pewnych okresach studiów. Praca ta pochłonięła Radzie Wydziałowej dużo czasu i wiele wysiłków, ale też uwieńczona została pomyślnym wynikiem: nowy program studiów stanowi pod każdym względem znaczny postęp w porównaniu z dotychczasowym. Główne zalety nowego programu polegają na: 1) włączeniu wykładu Wytrzymałości tworzyw do wykładów Statyki. W tym celu została utworzona Katedra Mechaniki I, która obejmuje Statykę, Hydrostatykę i Wytrzymałość tworzyw, podczas gdy dotychczasowa Katedra Mechaniki teoretycznej została przemianowana na Katedrę Mechaniki II i obejmuje Cynematykę, Dynamikę i Hydrodynamikę; 2) wykład Części maszyn zostanie ukończony już na semestrze IV, — na tymże semestrze studenci słuchać będą wykładów Kotłów parowych i Dźwigni, — co pozwoli im już w semestrze V przystąpić do projektowania. Dzięki temu przesunięciu całkowity kurs nauk może być ukończony na semestrze VII, — semestr VIII może być poświęcony wyłącznie pracy dyplomowej, która zresztą może trwać najwyżej 6 miesięcy; 3) pozatem zostały dokonane liczne drobne redukcje i przesunięcia godzin wykładowych, mające na celu możliwe odciążenie studentów. Ten sam cel: odciążenie studentów ma również zmiana regulaminu praktyk studenckich, — dotychczasowy regulamin wymagał od studentów szczegółowego sprawozdania z odbytej praktyki; sprawozdanie to, układane zazwyczaj już po ukończeniu praktyki, pochłaniało studentowi dużo czasu; zarządzenie to zostało obecnie zniesione; od praktykanta wymagać się będzie jedynie zaświadczenia zwierzchności fabrycznej o odbyciu praktyki i przedłożenia dziennika, w którym praktykant codziennie notował rodzaj pracy wykonanej. Pozatem Rada Wydziałowa uchwaliła trzy pierwsze dni każdego roku akademickiego poświęcać kilkunastogodzinnej cyklowi wykładów wstępnych dla nowo przyjętych studentów I-go roku. Wykłady te mają na celu obznajmienie młodzieńca, rozpoczynającego studia na Wydziale Mechanicznym z zakresem przyszłej jego działalności pod względem naukowym, technicznym i społecznym.

Wydział Mechaniczny wypuścił za czas swego istnienia 124 inżynierów-mechaników.

Na rok 1925/26 dziekanem ponownie został wybrany prof. S. Garlicki.

R é s u m é.

Le Faculté de Mécanique fut instituée dès l'inauguration de l'Ecole Polytechnique polonaise à Varsovie en l'année 1915. Dès le début cette Faculté fut réunie avec la Faculté d'Electricité et portait le nom de Faculté de Construction des machines et d'Electrotechnique. La division en deux Facultés distinctes eu lieu en 1921. Le programme est réparti en 4 années d'études. Les deux premières années sont consacrées à l'étude des principes fondamentaux, dès la troisième année commence la spécialisation qui comprend quatre cours: la spécialité des constructions générales, des constructions de communication, technologique et celle de l'aviation.

Chaque étudiant est tenu de faire une pratique de 6 mois dans quelque fabrique.

119 étudiants ont terminé jusqu'ici cette Faculté avec le grade d'ingénieur. — mécanicien.

4. Wydział Elektryczny (Elektrotechniczny).

La Faculté d'Electricité.

Ułożył prof. M. Pożaryski.

Przy zakładaniu Politechniki Polskiej w Warszawie na jesień 1915 roku wśród sześciu otworzonych wtedy wydziałów znajdujemy i Wydział Elektrotechniczny. Jednak w spisie wykładów na rok 1915—1916 dwa Wydziały Budowy Maszyn i Elektrotechniki są połączone razem ze względu na wspólność programów, przewidzianą wtedy dla roku I-go studjów. Z czasem programy różniczkowały się, ale z powodu małej liczby profesorów na Wydziale Elektrotechnicznym, aż do roku akademickiego 1920/21 włącznie, oba Wydziały Mechaniczny i Elektrotechniczny miały wspólną Radę Wydziałową, wspólnego dziekana, wspólne było także biuro dziekanatu.

Na wiosnę roku 1921 Wydział Elektrotechniczny ukonstytuował się samodzielnie. Pierwsza Rada Wydziałowa składała się z profesorów Wydziału Elektrotechnicznego: Mieczysława Pożaryskiego — prof. Elektrotechniki ogólnej, Leona Staniewicza — prof. Elektrotechniki teoretycznej, Stanisława Wysockiego — prof. Urządzeń elektrycznych i Konstantego Żórawskiego — prof. Ma-

szyn elektrycznych, oraz z zaproszonych profesorów Wydziału Mechanicznego, wykładających na Wydziale Elektrotechnicznym: Leona Karasińskiego — prof. Wytrzymałości tworzyw, Zygmunta Straszewicza — prof. Mechaniki teoretycznej, Bohdana Stefanowskiego — prof. Termodynamiki i Karola Taylora — prof. Silników spalinowych, razem ośmiu członków. Na dziekana powołano prof. Leona Staniewicza. Na jesieni 1921 r. prof. L. Staniewicz objął stanowisko rektora, zostały więc przeprowadzone nowe wybory, które przekazały obowiązki dziekana prof. Mieczysławowi Pożaryskiemu; na tem stanowisku prof. M. Pożaryski pozostawał aż do końca r. ak. 1924/25. Prodziekanem został wybrany i pozostawał do tegoż czasu prof. S. Wysocki.

W następnych latach skład Rady Wydziałowej i całego grona nauczającego stopniowo uzupełniał się. W roku akademickim 1921/22 Rada Wydziału powołała na Katedrę Urządzeń maszynowych inż. Antoniego Rogińskiego, a na Katedrę Fizyki doświadczalnej dr. Mieczysława Wolfkego, poza tem do wykładu Lamp elektrycznych inż. Edwarda Potempskiego. W następnym roku akademickim 1922/23 powołano na Katedrę Elektrotechniki mierniczej inż. Kazimierza Drewnowskiego i zaproszono do wykładów: Zakładów Wod-

LEON STANIEWICZ
Dziekan w r. 1921. Doyen en 1921.

nych prof. Michała Broszkę, Lamp katodowych — inż. Janusza Groszkowskiego i Budownictwa — arch. Tadeusza Zielińskiego. W roku akademickim 1923/24 powołano na Katedrę Prądów słabych inż. Romana Trehcińskiego i przeprowadzono habilitację docenta Kolejnictwa elektrycznego inż. Romana Podolskiego. Inż. Janowi Obrąpalskiemu powierzono nowo wprowadzone wykłady „Elektrotechniki górniczej i hutniczej“, inż. Konstantemu Dobrskiemu — wykłady z „Miernictwa teletechnicznego“, a inż. Januszowi Groszkowskiemu — wykłady z „Radjotechniki“.

W roku 1924/25 nazwę Wydziału zmieniono na „Wydział Elektryczny“.

Program Wydziału Elektrycznego, ustalony na wszystkich semestrach w roku akademickim 1921/22, obejmował w pierwszym roku studjów: Matematykę wyższą, Mechanikę teoretyczną, Chemię, Fizykę, Maszynoznawstwo, Encyklopedję technologii i Kształcenie techniczne. W roku drugim — zakończenie Matematyki, Mechaniki i Fizyki; Termodynamikę, Wytrzymałość tworzyw, Części maszyn i dwa przedmioty elektrotechniczne: Podstawy elektrotechniki i Pomiary elektrotechniczne. W roku trzecim — Dźwignice, Silniki cieplne i wodne, Pompy, Teorię Prądów zmiennych, Maszyny elektryczne, Urządzenia elektryczne i Tracę elektryczną. W roku czwartym półrocze pierwsze przeznaczone było na uzupełnienie przedmiotów roku trzeciego przez wprowadzenie dalszych działów poprzednio wymienionych nauk, poza tem wykładano nowe przedmioty: Teorię wysokich napięć, Technikę prądów szybkozmiennych i Technikę prądów słabych. Drugie półrocze roku czwartego pozostawiono głównie na pracę dyplomową z zakresu jednej z następujących dziedzin: Maszyn elektrycznych, Urządzeń elektrycznych, Techniki prądów szybkozmiennych, Trakcji elektrycznej oraz Elektrotechniki teoretycznej. Poza tem był nieobowiązkowy wykład Lamp elektrycznych. W ciągu całego roku czwartego wykładano przedmioty ogólnokształcące: obowiązkową Ekonomję polityczną i nieobowiązkowe: Prawoznawstwo i Zasady organizacji pracy. Obok wykładów były prowadzone ze studentami ćwiczenia rachunkowe i prace w laboratorjach. Z Matematyki, Mechaniki, Termodynamiki, Wytrzymałości tworzyw, Podstaw elektrotechniki, Teorii prądów zmiennych, Obliczenia przewodów, Maszyn elektrycznych i Kolejnictwa elektrycznego studenci rozwiązywali różne zagadnienia głównie liczbowe na tematy, mające związek z zastosowaniami praktycznymi. Poza tem studenci wykonywali rysunki części maszyn, urządzeń maszynowych i maszyn elektrycznych z odpowiedniami obliczeniami. Prace doświadczalne, głównie pomiarowe, w laboratorjach prowadzone były z fizyki, chemji, wytrzymałości tworzyw, badania wody i materiałów opałowych, badania silników cieplikowych i kotłów, pomiarów elektrycznych, badania maszyn elektrycznych, urządzeń prądów słabych i prądów szybkozmiennych.

Początkowo jednolity program studjów dla wszystkich słuchaczy różniczkował się stopniowo dla poszczególnych specjalności i ostatecznie na rok 1924/25 ułożono program dwóch lat ostat-

nich w dwóch kierunkach studjów: 1) w dziedzinie prądów silnych i 2) w dziedzinie prądów słabych i radjotechniki. Nadto pozostawiono studentom swobodny wybór jednego z kilku specjalnych przedmiotów, wykładanych dla powyższych działów. A więc na prądach silnych można do wyboru studjować: kolejnictwo elektryczne, czy też elektrotechnikę górnictw i hutniczą, a na prądach słabych poświęcić się radjotechnice czy też telegrafji i telefonji drutowej.

Przy układaniu tych specjalnych programów zdecydowano jednak zatrzymać w dotychczasowym zakresie wszystkie poprzednio wykładane podstawowe przedmioty mechaniczne i elektrotechniczne, wychodząc z założenia, że każdy inżynier-elektryk powinien być jaknajdokładniej obznajmiony z elementami nauk technicznych wogóle i elektrotechnicznych w szczególności, oraz powinien mieć szeroki pogląd na urządzenia elektryczne wogóle. Uznano to jako niezbędne dla należytego wykształcenia technika o wyższym poziomie naukowym, na barkach którego ma spocząć rozwój techniki i kierownictwo różnorodnymi urządzeniami elektrycznymi.

Kontrola studjów na Wydziale Elektrycznym polega na ocenianiu sprawozdań, składanych przez studentów, z prac rachunkowych i laboratoryjnych oraz na repetycjach i egzaminach. W czasie studjów studenci zdają repetycje z ćwiczeń i egzamina szczegółowe ze wszystkich przedmiotów w miarę ukończenia poszczególnych kursów. Po wykonaniu wszystkich prac i zdaniu egzaminów, objętych programem dwóch pierwszych lat, studenci otrzymują świadectwa półdyplomowe. W ciągu następnych dwóch lat studjów studenci zdają również egzamina szczegółowe i repetycje z ćwiczeń, poza tem jednak w końcu czwartego roku studjów oprze-

MIECZYSLAW POŻARYSKI

Dziekan w latach 1921 — 1925.

Doyen en 1921 — 1925.

cowują pod kierunkiem profesorów specjalistów zagadnienia szersze, t. zw. pracę dyplomową czy to w postaci projektu urządzenia elektrycznego lub maszyny elektrycznej, czy też rozprawy teoretycznej albo większej pracy laboratoryjnej. Do zakresu studjów na Wydziale Elektrycznym należy również praktyka zawodowa wakacyjna: conajmniej w ciągu dwóch miesięcy przed otrzymaniem półdyplomu i w ciągu drugich dwóch miesięcy przed ostatecznym egzaminem dyplomowym. Zaleca się zaczynać praktykę w warsztatach mechanicznych, a następnie przechodzić kolejno wszystkie ważniejsze działy elektrotechniki. Z praktyki studenci składają sprawozdania co roku z opisami i rysunkami swoich prac.

Po zdaniu wszystkich egzaminów szczegółowych i wykonaniu powyżej przytoczonych prac student zostaje dopuszczony do ostatecznego egzaminu dyplomowego. Ostateczny egzamin dyplomowy składa się z dwóch części: z egzaminu pisemnego i ustnego. Dziedzinę egzaminu pisemnego wybiera student dowolnie z trzech zasadniczych przedmiotów: z Elektrotechniki teoretycznej, Maszyn elektrycznych i Urządzeń elektrycznych, z jedynym zastrzeżeniem, że przedmiot ten musi być z dziedziny innej niż ta, z której wzięto temat pracy dyplomowej. Egzamin ustny polega na omówieniu pracy dyplomowej i na pytaniach egzaminatorów z różnych przedmiotów w zakresie studjów Wydziału, szczególnie jednak z dziedziny pokrewnej do pracy dyplomowej. Na podstawie wyniku ostatecznego egzaminu dyplomowego oraz postępów, wykazanych podczas studjów, Rada Wydziału decyduje o przyznaniu stopnia inżyniera-elektryka z oceną dostateczną, dobrą lub bardzo dobrą.

Pierwsze dyplomy inżynierów-elektryków zostały przyznane w roku akademickim 1921/22 sześciu studentom. W roku 1922/23 czternastu studentom, w roku 1923/24 jedenastu, w roku 1924/25 piętnastu.

Z liczby wszystkich studentów, zapisanych na Wydziale Elektrycznym *), znaczna część studjowała na roku pierwszym i drugim, — zaledwie piąta część miała półdyplom. Odbiła się tu nieregularna nauka w latach wojny i ciężkie warunki finansowe, zmuszające wielu studentów do zarabkowania obok studjów. Wszystko to wywoływało znaczne opóźnienia w naukach.

Żeby wpłynąć na wydajniejszą pracę i uporządkowanie studjów Rada Wydziału wprowadziła rygory, ograniczające zapis na

*) Patrz „Statystyka“.

wyższe semestry, przez wymaganie zdania odpowiedniej liczby egzaminów i regularnego wypełniania ćwiczeń z programu pierwszych dwóch lat. Poza tem ograniczono czas studjów na Wydziale do lat 8-miu, którego przekroczyć nie można bez uzasadnionych powodów.

Od roku akad. 1922/23 napływ nowych kandydatów był tak znaczny (w roku akad. 1922/23 — 230, a w 1923/24 — 190), że Rada Wydziału była zmuszona urządzić egzamina wstępne konkursowe i wybierać kandydatów lepiej nadających się do studjów wyższych.

Główną troską Wydziału jest obecnie uzyskanie odpowiednich lokali i środków dla laboratoriów w celu rozszerzenia i pogłębienia prac studenckich i umożliwienia pracy naukowej gronu nauczającemu. Tą drogą spodziewamy się osiągnąć rozwój zamiłowania do pracy twórczej wśród młodzieży i utrzymanie zapału do pracy wśród profesorów. Wobec szczupłości części gmachu fizycznego, który obecnie jest przeznaczony na elektrotechnikę, zabiegamy o budowę gmachu osobnego wyłącznie dla elektrotechniki.

ROMAN TRECHCIŃSKI

Dziekan od r. 1925. Doyen député 1925.

Stworzywszy placówki do świadczałnej pracy naukowej, spodziewamy się zachęcić jednostki wybitniejsze do doskonalenia się w swoim zawodzie i do wykonywania prac na stopień doktora. Przewidując, że w niedługim czasie wypadnie przystąpić do nadawania stopni doktorskich młodym inżynierom, Wydział Elektryczny postanowił przede wszystkim nadać tytuły doktorów honorowych trzem starszym wybitnym elektrotechnikom polskim: Ignacemu Mościckiemu, Karolowi Franciszkowi Pollakowi i Aleksandrowi Rothertowi. W dniu 20 czerwca 1924 r. Rada Wydziału przyznała im tytuły doktora honorowego, Senat Akademicki po-

stanowienie to zatwierdził. W dniu 11-go stycznia 1925 r. odbyła się podniosła uroczystość wręczenia im dyplomów doktora honorowego elektrotechniki w obecności całego ciała profesorskiego Politechniki i przedstawicieli Rządu, społeczeństwa i studentów.

R é s u m é.

La Faculté d'Electricité et celle de Mécanique subsistèrent conjointement sous le nom de Faculté de Construction des machines et d'Electrotechnique jusqu'au l'année 1921. Dès ce moment la Faculté d'Electricité s'institua indépendamment. Les matières d'enseignement sont calculées pour 4 années d'études. Les premières deux années sont consacrées à l'enseignement des principes fondamentaux de l'objet en étudiant très en détail les mathématiques, la physique et les éléments théoriques de l'électrotechnique.

Etant donné l'importance et le développement de l'application des sciences electrotechniques, des cours spéciaux ont été établis aux semestres supérieurs traitant de la spécialisation des courants forts et des courants faibles. Chaque étudiant est tenu de faire au moins deux pratiques durant jusqu'à 4 mois.

46 étudiants ont terminé jusqu'ici cette Faculté avec le grade d'ingénieur-électricien.

5. Wydział Chemji.

La Faculté de Chimie.

Ułożyli prof. W. Świętosławski i prof. L. Szperl.

Wydział Chemji ma na celu kształcenie inżynierów chemików, przygotowanych do prowadzenia fabrykacji wszelkiego rodzaju przetworów przemysłu chemicznego. Wydział istnieje od chwili otwarcia polskiej Politechniki Warszawskiej w 1915 r.; otrzymał on po Politechnice rosyjskiej gmach chemji, zajmujący ogółem 3883 m² powierzchni. Gmach posiada trzy kondygnacje laboratoriów, w którym się mieszczą obok trzech audytorjów i biblioteki Zakłady: Chemji ogólnej, Chemji nieorganicznej, Chemji orga-